

реалізація (свобода слова, друку, зборів, мітингів, демонстрацій і т.п.) забезпечується наданням громадянам та їх організаціям приміщень, вулиць та майданів, широким поширенням інформації, можливістю використання преси, телебачення та радіо.

Смертна кара як вид покарання в УСРР (УРСР) у 1917-1950 роках

Соловей Д.Ю., здобувач кафедри історії держави та права НАВС

Смертна кара - винятковий, найсуворіший вид покарання, що полягає у примусовому позбавленні життя засудженого від імені держави і за вироком суду.

Дослідженням запровадження та скасування смертної кари як виду покарання в радянському законодавстві про кримінальну відповідальність займалися такі вчені як : А. В. Бріліантов, В. Д. Дворянський, М. Р. Детков, Д. А. Ілло, А. В. Калашнікова, А.Ф. Кістяковський, А. А. Музика, А. А. Сулеманов, О. Ф. Шишов та ін.

Як вид покарання вона існувала протягом всього існування радянської держави і передбачалася за державні та деякі інші злочини. Починаючи з 1917 р. по 1950 р. кілька разів робилися спроби відмовитися від цього заходу. Так, згідно з декретом II Всеросійського з'їзду Рад від 26 жовтня 1917 р. було оголошено про відміну від смертної кари. Проте вже 21 лютого 1918 р. відповідно до декрету РНК «Соціалістична вітчизна в небезпеці» дозволялося здійснювати без судового рішення розстріл на місці за вчинення злочинів ворожими агентами, спекулянтами, погромниками, хуліганами, контрреволюційними агітаторами, німецькими шпигунами. Право розстрілу надавалося органам Всеросійській надзвичайній комісії.

У подальшому застосування страти регламентувалося у постанові Наркомюста РРФСР від 16 червня 1918 р., в якій зазначалося, що революційні трибунали у виборі заходів боротьби зі злочинами нічим не обмежуються. Вироки, які передбачали смертну кару ухвалювалися «трійками» або «п'ятірками» надзвичайних комісій на основі революційної правосвідомості і оскарженню не підлягали. Відповідно до постанови РНК від 5 вересня 1918 р. «Про червоний терор» було легалізовано застосування смертної кари. У «Керівних началах по кримінальному праву» РСФРР 1919 р. також закріплювалася страта шляхом розстрілу.

Друга спроба скасувати смертну кару відбулася у зв'язку з прийняттям постанови ВЦВК і РНК РРФСР «Про відміну застосування вищої міри покарання (розстрілу)» від 17 січня 1920 р. Однак через кілька місяців цей вид покарання згідно з постановою ВЦВК і РНК від 11 травня 1920 р. «Про оголошення в деяких губерніях військового стану» і декретом від 28 травня 1920 р. смертна кара відновилася.

Кримінальні кодекси 1922 і 1926 рр. УРСР в системі покарань в Загальній частині не передбачали смертну кару. Водночас у санкціях статей Особливої частини цих кодексів вона була широко представлена.

Останню спробу відмовитися від цього покарання у контексті лібералізації законодавства 26 травня 1947 р. внаслідок прийняття постанови Верховної ради СРСР «Про відміну смертної кари». У ній зазначалося смертна кара може замінюватися позбавленням волі строком 25 років у виправно-трудових таборах. З цього приводу П. Фріс зазначає, що така відміна смертної кари містила пропагандистський характер сталінського режиму. Після прийняття

цього акту в 1949 р. представники СРСР на сесії Генеральної Асамблеї ООН внесли пропозицію про скасування смертної кари у всіх державах. Однак у той час вона не була підтримана. Після формальної відміни смертної кари продовжувала діяти секретна директива, яка надавала можливість застосування цього покарання спеціальними судам МГБ у справах по контрреволюційних злочинах. Загалом, суди припинили винесення вироків, які містили покарання смертну кару, проте у сталінських концтаборах продовжувала застосовуватися.

12 січня 1950 р. формальна заборона на смертну кару 1950 р. скасовувалася і їй дозволялося застосовувати до зрадників Батьківщини, шпигунів, диверсантів-підричників, а з 1954 р. - до осіб, які вчинили умисне вбивство при обтяжливих обставинах. З часом перелік таких злочинів був істотно розширено, до нього включалися : бандитизм, дії, що дезорганізували роботу виправно-трудових установ, підробка грошей, порушення правил про валютні операції, посягання на життя працівника міліції, розкрадання у особливо великих розмірах, хабарництво, угон повітряного судна і тощо.

Отже, сутність смертної кари як виду покарання в Україні не відповідала закріпленій на законодавчому рівні його меті, яка передбачала, що страта застосовується лише у виняткових випадках і лише на підставі вироку суду.

Визначення поняття «службова особа» за КК України та перспективи їх удосконалення

Старостін Д.А., слухач 4-А курсу факультету підготовки працівників ОВС ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Грудзур О.М.

Питання кримінально-правової охорони службової діяльності та протидії злочинам, які вчинюються службовими особами, набуває чималої актуальності в сучасних умовах. Особливо значимим це питання є у контексті виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо протидії корупції та запровадження нової системи відповідальності за злочини у сфері службової діяльності. Зокрема із прийняттям Закону України № 3207-У[від 7 квітня 2011 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» були внесені численні зміни до КК України та, як стверджує В.В. Коваленко, запроваджена диференціація кримінальної відповідальності службових осіб. В основу останньої закладається розподіл службових осіб на службових осіб приватного і публічного права. У відповідності з цим КК України закріплює одразу два різних визначення поняття «службова особа» (ч. 3 ст. 18 та п. 1 примітки до ст. 364 КК України).

Незважаючи на те, що поняття «службова особа» вже детально досліджувалося в численних працях вітчизняних та зарубіжних вчених (П.П. Андрешко, Б.В. Воженкін, О.О. Дудоров, Б.В. Здравомислов, В.В. Коваленко, О.В. Кришевич, Р.Л. Максимович, Д.Г. Михайленко, М.І. Мельник, В.О. Навроцький, А.В. Савченко, В.І. Тютюгін, М.І. Хавронюк, П.С. Яні, О.Д. Ярошенко та інші), суттєві зміни, внесені до КК України, обумовлюють необхідність проведення нового цілісного дослідження цього поняття із урахуванням його подвійного законодавчого визначення.

Відтак, метою дослідження є всебічне вивчення законодавчо закріплених визначень поняття «службова особа» та з'ясування напрямів їх удосконалення.

У частині 3 ст. 18 КК України визначається, що службовою є особа, яка постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснює функції